

HÁZTULAJDONOS

A „BUDAPEST-SZÉKESFŐVÁROSI HÁZTULAJDONOSOK TESTÜLETÉ”-NEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 korona.
Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

A testület hivatalos helyisége: VIII., Főherceg Sándor-u. 16.
Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Lapfelügyelő-bizottság:

Szápáry Pál gróf
Gergelyi Kálmán. Simonovics Béla.

Hirdetési díjak:

Hirdetések megegyezés szerint.

Apróhirdetések díja:

Minden szó 3 fillér, vastagabb betűkkel 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Főherceg Sándor-u. 16.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM: Vezércikk: Tettre fel! — Vegyes hírek. — **Tárca:** Városok kiállítása. — Hirdetések.

Tettre fel!

Több ízben hangoztattuk már lapunk hasábjain az egyesülésben rejlő erő szent eszméjét. Ugyanis a szeptember havi első számunk Vezércikke is avval foglalkozott. Ezt saját, jól felfogott érdekeinkben nemcsak elolvasni, de megszívelni is kellene, mert azóta is egy teljes hónap múlt el anélkül, hogy az összetartás erősbödött volna közöttünk. Pedig, ha sohasem volt szükség az egyesülésre, most van, sőt mondhatom, hogy ezután elkerülhetetlen és mentül később fogják fel az egyesülés eszméjét, annál súlyosabb lesz a helyzet, mert mindenféle veszedelem a nyakunkon van és azzal a 20 korona tagsági díjjal, amibe a testület fenntartása kerül, százakat menthetnénk meg. Azt jól tudom, hogy háztulajdonos társaink éppen nem idegenkednek az egyesüléstől, mert amint látom, nem akad már manapság közöttünk senki, hogy valamely klubnak vagy asztaltársaságnak boldogító tagja ne lenne. Nagy hiba volna az, ha emellett vagyunk megmentésére és terheink könnyítésére együttesen nem fáradoznánk. Mert a háztulajdonosok helyett más tenni nem fogja. Nagyon szomorú

dolog, hogy még sokan vannak, akik elzárkóznak a saját védelmükre alakult testület elől és nem igen törődnek még a pusztulással sem! Ha végig tekintünk s összehasonlítjuk a régi helyzetünket a mostanival, valósággal kétségbe kell esnünk a jövő felett. Nyom bennünket mindenki, akivel valami dolgunk van. Egy pár év előtt, elhatározás alapján revízió alá vette a tanács a háztulajdonosokra vonatkozó szabályrendeleteket, ahol kivetési díjakról van szó. Azok átdolgozva, felemelési javaslattal terjesztetnek a közgyűlés elé, amint már három szabályrendelet felemeléssel be is terjesztett és el is fogadta a közgyűlés, és ezen jeles elfogadott szabályok a következők: a burkolás, a vízdíj és a csatornázásra vonatkozó kivetési szabályrendeletek lettek hamarosan emelve. Hogy evvel hova jutunk, arról csak annyit mondhatok, ha ezután is csak úgy érdeklődnek a háztulajdonosok saját ügyeik iránt, mint eddig, úgy leszámolhatnak önmagukkal a már ugyanis rogyásig súlyos közterhek alatt s ma holnap oda jutunk, hogy rabszolgái leszünk önmagunknak, ha jobban nem fognak törődni már megszerzett ingatlanokkal. Itt tenni kell és ez csak az

egyesüléssel érhető el. Így a viszonyok kényszerítő szüksége teremtette meg ezt a testületet is, nem pedig a divat.

Hogy más egyesületek, nemcsak szám szerint, de társadalmi és anyagi téren is folyton emelkednek, úgy tekintélyben, mint befolyásban is, mialatt mi első adófizetői ez országnak, visszaesésben szenvedünk, tehát számolni kell már egyszer önmagunkkal még a tizenkettedik órában a multakkal, mert az önelbizakodással nyomorítjuk meg maradványainkat örökre!

Elvitázhatatlan az, hogy ezek a mostani mostoha viszonyok, mind a régi bűnökből származnak. Egy újságkeretben nem férhet el mindama bűnök vázolója, melyek a lefolyt évtizedeken keresztül a nemtörődömség mulasztásai miatt terhére esik.

Szomorúan kell tapasztalnunk azonban ma is, hogy a háztulajdonos csak egy módot ismer saját helyzete javítására, a stájerolást, de amint stájeroljuk mi a lakókat, még jobban stájerol a város és az állam bennünket. A lakók azonban kitérhetnek a stájerolás elől, mert itt hagyják a fővárost, még ha itt vannak is alkalmazva vagy üzlettel bírnak, így keletkeztek a falvak és telepek,

A „HÁZTULAJDONOS” TÁRCÁJA.

Városok kiállítása.

— Irta: Lukács György főispán. —

A német birodalom százhuszonnyolc nagyobb városa, amely százhuszonnyolc város számszerint a birodalomnak tizenhárom millió lakosát képviseli, ez év nyarán Drezdában, a szász király székvárosában úgynevezett *városi kiállítás*-t rendezett, amely még e hónap végéig megtekinthető. Ezért a kiállításért, minthogy a nagy német egységet, az egész német nyelvterületnek és érdekeinek azonosságát eddig ismeretlen, új, külső alakban tünteti föl, lelkesednek a németek. Ne is esodálkozzunk rajta. Hiszen az egész ujabbi kulturális fejlődés eredményeiről számol be ez a kiállítás, s az eredmények vajmi szépek. Országunk és világnak el kell ösmernie, hogy valamint az utolsó három évtized alatt a német ipar az angol és az amerikai iparnak teljesen egyenlőjögű versenytársává fejlődött, úgy vezet Németország a városrendezés terén is.

A német városok kiállításának az a célja, hogy bemutassa a német városok fejlettségét

a XX. század elején, hogy szemléltető módon tüntesse föl: mennyire haladt a városok közigazgatása az utolsó évtizedek alatt. A kiállítás tehát a városi önkormányzati és közigazgatási tevékenység által létesített intézmények szemléltető feltüntetése.

Aki gondolkodott a városok fontos szerepéről az emberiség haladása terén, aki tudja, hogy a modern városfejlesztésnek mily óriási problémákat kell megoldania, annak el kell ismernie, hogy nem közönséges feladat volt megrendezni a német városok kiállítását olyanképpen, hogy igazán hű képét nyújtsa a városi közigazgatási és önkormányzati szervezet pár évtizedes céltudatos munkájának és e munka eredményeinek. Hiszen amióta az emberiség fejlődése intenzívebben indult meg, a haladás gőpontjai mindig a városok voltak. Ne feledjük azonban, hogy míg a városi élet alapját szolgáltatja minden fejlődésnek, addig nagyobb embertömegek együttlakása annyi veszedelmet is rejt magában, hogy ha a közigazgatás nem tud megküzdni ezekkel a veszedelmekkel, a városi élet átokká lesz az ott fölhalmozott embertömegre. Nem is olyan régen még a legműveltebb országok városai is valóságos járványfészkek voltak s a városi népesség csak a falusi elem folytonos bevonásával tudott számban és tevékenységben fennmaradni.

A modern városrendezésnek tehát kétségtelenül a *közegészségügy* szolgálatában elsőrendű feladatai vannak. De ugyanilyen fontosak feladatai a nép erkölcsi egészségének megóvása terén is. Ertem a *nevelésügy* óriási birodalmát, s ennek keretében nemcsak a rendes iskoláztatást, hanem azt a szociális feladatot is, hogy a munkásnép tudásvágya kielégítést nyerjen, anélkül, hogy rossz olvasmányok megmételmező hatásának legyen kitéve. Itt vannak azután a többi *szociális feladatok* is: a munkásközvetítés, a munkátalan-ság sötét bajainak kiküszöbölése és egyebek.

A modern városi élet továbbá a *filantropikus* intézmények rendszeres kiépítését kívánja. S nem is szólottam még a városi életben való boldogulás létfeltételéről, a jó *közlekedésről*, amellyel egyenlően fontos a szellemi élet terén az, hogy a lakosság művelődési igényei a *művészetek* ügyének megfelelő támogatása révén kielégítést nyerjenek.

A városi közigazgatásnak számtalan feladata nap-nap után növekszik fontosságában, mert hiszen korunk jellemvonása az, hogy özönlik a nép a városokba, amelyek úgyszólván, fölszívják a maguk környékét. A városokba tödulás fokozott voltával szemben a városi igazgatás felelőssége is folyton fokozottabb. De hogy ezeknek a követelményeknek szorgalommal és kitartó gondossággal meg

=== Kávéházakban, vendéglőkben kérjék, követeljék a „Háztulajdonos”-t. ===

a rengeteg ház-erdőtulajdonosok keserűségére, mert sok lakás maradt üresen és ami ki volt adva, azt is olcsóbban kellett adni, olyannyira, hogy a háztulajdonosnak nem hozta meg a ház terhére vonatkozó fedezetet sem, mert amit a város és az állam ránk rótt, az alól mi nem térhattünk ki, úgy, mint a lakók mielőltünk.

Igy mi e súlyos és még mindig súlyosabb közterhek rettentő nyomásai alatt vergődünk mindaddig, míg agyon nem hagyjuk magunkat nyomni egyenként, mert eddig is ezen pár év alatt igen sok ház került újra és lehet mondani, negyedrészre pedig zárgondnokságra, de ennek is vége lesz, mert ami még segíthetne a háztulajdonoson, azt elveszi a zárgondnok díjakban és így gyorsabban halad a nyekkenés felé. E szomorú kép, mint a nemtörődömség, szervezeten: rákfenéjéből származott. A bankok is úgy bánnak a háztulajdonosokkal, ahogy akarnak és ez is a mi hibánk, mert kiszolgáltatjuk önmagunkat, mert míg kereskedő, iparos, hivatalnok mindmindent gondoskodik önmagáról s alakítanaksaját részökrepézióintézetet, hogy ha szükség van, segíthessenek magukon és emellett még a haszon is a saját körükben maradjon, ilyen messzire a háztulajdonosok még nem látnak. És ha jött bármi újabb megterhelés, az ellen nem védekezett, óvással nem élt, az ellen ténykedése egészben csak annyi volt, hogy fogát csikorgatta, vagy a kezével a levegőben hadonászott arrafelé, ahonnan a szél fúj, ahelyett, hogy egy erőképes védekező testületté alakult volna.

Ebbe talán nagy része van a spekulációnak is, mert aki épített, nem kívánt háztulajdonos maradni, aki vett, az megbánta és így azon töprengött, hogy csak jönne egy bolond tőkepenzes, aki még a nagy adó alájövés előtt megszabadí-

taná a háztól és alig van ház, hogy ragaszkodna hozzá a tulajdonosa.

Csakhogy a tőkepenzesek is látják a rendezetlen viszonyokat, nem igen kapkodnak manapság a házak után, mert ha ma ki is számítja az eleső részt a lakbérből, nem biztos benne, hogy holnapután nem hagy-e jóvá a felsőbb hatóság ismét valami újabb terhet és így marad a ház tovább a nyakunkon. Mi összetett kézzel tovább nem nézhetjük, hogy anyagi érdekeink folyton visszaeséssel fenyegetsenek, s így oda törekedünk, hogy végre megszüntessük ama feltűnő visszás helyzetet, ami eddig volt.

Ezek után azt hisszük, hogy feladatunk teljesítésében segítségünkre lesznek mindazok, akik velünk együtt nem sajnálják azt a csekély anyagi áldozatot meghozni, legalább annyit, mint a legszegényebb ember hoz a társadalom érdekében. Csak éppen minálunk látszik a nemtörődömség, vagy talán attól félnek, hogy az évi tagsági díjat nem bírják megfizetni, hát már ennyire vagyunk?

A testület ügyvezetősége eddig is saját erejéhez képest munkálkodott s munkánk már nem meddő, mert van látogatja. A tagok közül, akik a testülethez fordultak, kimerítő díjtalan felvilágosítást kaptak minden téren.

A tanács pedig az általunk kidolgozott lakbér szabályzatból húsz példányt vitetett el. Tehát haladunk, ha lassan is! Célunk elérhetése szempontjából fogjunk össze, hogy amit lehet, a múltak mulasztásaiból hozunk helyre.

Ime egy eklatáns példa. A tömörülés nagy horderejének, elég bizonyítéka az is, hogy a Józsefvárosi polgárok tömörülések által megtörték az ellenük ádázkodó tanácsot és öt évi küzdelem után ma végre elérték azt, hogy a termelő árusítókat nem rugdalják ki ezután a kerületből, mert a piacért való harcot

megnyerték és a miniszteri gyors jóváhagyás pedig annyira imponáló lett, hogy nem is kiadóhivatal útján, hanem telefonice rendeltek el mindent és úgy boronálták össze egyszerre a Telek-téri piacot, ahol most nagy lelkesen áldják a belügyminisztert, hogy az e hó tizenhatodikán hozzáérkezett Telek-téri piacra vonatkozó közgyűlési határozatot már tizenhetedikén jóváhagyólag intézte el. Fogadja érte halás köszönetünket!

Ne hagyjuk addig mi sem fel jogos követeléseinket, amit már meg is kezdünk, míg vissza nem helyezkedik a régi jobb állapot és ez csak úgy lehet, ha kartársaink nem nézik tétlenül a mi működésünket, hanem közibénk állnak, hogy mielőbb kivívjuk a kivívni valót és mentjük meg, ami még a kaptárunkban van. Hangozzék fel tehát mindeütt a jelszó: „Tette fel, de komolyan!”

Hatala József,
háztulajdonos.

VEGYES HIREK.

(Választmányi ülés.) Testületünk elnöke, gróf Szápáry Pál ur október első napjaiban Budapestre fog érkezni s minthogy akkorára Gergelyi K. alelnök ur visszaérkezése is kilátásba van helyezve, a lapunk 12-ik számában jelzett választmányi ülést legközelebb összehívni fogjuk. Erre annál is inkább szükség van, — mert a már előtervezetileg előkészített s általunk jelzett sürgős és fontos tárgyakon kívül, — több igen fontos személyi s ezzel kapcsolatos halasztást nem tűrő egyéb ügyek is elintézésre várnak.

(A Telek-téri nyílt piac.) Ezen az egész fővárost, de főleg az a Józsefváros érdekelt fontos ügy, mely egyes akadékoskodó városi főbb hivatalnokok teljesen indokolatlan pedanteriaja miatt két és fél hónappal a közgyűlési határozat után terjesztetett föl

lehet felelni, bizonyítja az, hogy a németek már statisztikailag mutatják ki, hogy nem igaz, mintha a városi élet kevésbé lenne egészséges a falusinál. Természetesen ez a tapasztalat csak olyan helyeken válik be, ahol a parkokkal való ellátást éppen olyan fontosnak tekintik, minthogy jó ivóvíz legyen és mindenki megkereshesse napi kenyerét.

A németek városi kiállítása kiterjed a városi közigazgatási és önkormányzati működés egész birodalmára. Röviden csak annyit legyen szabad megemlítenem, hogy a kiállítás felülről: a városi közlekedés, utak, utcák, kikötők, hidak, csatornák, közvasutak építésének, a közvilágításnak, a vízvezetésnek ügyét; a középítkezést és a lakásügyet; a közegészséget és közrendészetet; a népoktatást; a szegény-ügyet, betegápolást, a közjótékonyt; a képzőművészetek oltalmát és fejlesztését; a városi közigazgatás és önkormányzat szervezetét és ezek körében berendezett intézményeket, aminő például a városi takarékpénztárak ügye. Minthogy pedig a technika és az ipar óriás fejlettsége parancsolóan követeli, hogy vívmányait a városi közintézmények létesítésénél fölhasználják, a németek a városi kiállítás mellett egész külön *iparkiállítást* rendeztek, amelyben kizárólag olyan ipari termékek vannak, amelyek a városi közigazgatás és a városi közintézmények szolgálatában állanak. Nagyon okos ez a rendezés, mert hiszen a technika ma első segítő eszköze a városfejlesztésnek és a modern organizátor igen helyesen egy lépést

sem tesz addig, amíg a szakavatott technikus meg nem hallgatta.

A városi közigazgatásnak és önkormányzatnak ez a nagy birodalma a német városok kiállításában mintegy megelevenedik előttünk. A tervek, térképek, irások és kimutatások ezrei nem holt anyag, hanem élő beszéd, amely bizonyítást tesz az emberi törekvés és szorgalom gyümölcsöző voltáról. S hogy ne csak a szakértők érdeklődjenek, akiknek buvárdásra tenger anyag kínálkozik, hanem hogy a laikus nagyközönség is élvezhessen és tanulhasson, a szemléltető feltűntetés mesterien ügyes módjai vannak alkalmazásba véve, a mihez szakemberek folytonos nyilvános magyarázatai társulnak. Így például a közrendészeti kiállításban magyarázzák egy nagy csoportnak a büntetések fölismerésének segítő eszközeit; a fényképezést, a Bertillon-féle testmérés módszertanát, a daktiloszkópiát, az ujjak lenyomatának vizsgálatát — mindehhez a gyakorlati példák százait mutatják be. Egy másik pavillonban magyarázatokkal kísérve bemutatják az összes fertőző betegségek mikroszkópikus kultúráit, képekben és plasztikusan feltűntetik e betegségek külső szimptomáit, bemutatják a fertőtlenítő készülékeket és eljárásokat. Ismét másutt kivonul a tűzoltóság minden gondolható modern felszereléssel és tanulságos gyakorlatokat tart.

Ha a kiállítás nagyszerű rendezését, rendkívül hatalmas és tanulságos voltát lehetetlen el nem ismernünk, egyes hiányok fölismerése elől sem zárkozhatunk el. Hogy ilyenek van-

nak, nemcsak azt magyarázza, hogy minden emberi mű tökéletlen, de főleg azt, hogy hasonló kiállítás még nem volt, hiányoztak a rendezés megszokott sablonjai, s maguk a városok is különbözőképp fogták föl, hogy mit és hogyan kell kiállítani. Így például a legtöbb város mai fejlettségét mutatta be intézményeiben, akadt azonban olyan is, amely retrospektíve fejlődésének, haladásának egész múltját is elénk tárta. Kétségtelenül ez is tanulságos, de inkább történelmi kiállítás keretébe tartozik. Azután a városfejlesztő tevékenység feltűntetésében hiányzik a kellő arányosság; néhol kevésbé fontos intézmények túlságos bőven vannak bemutatva, más-
hol nagy vívmányokról csak mintegy futtában vehetünk tudomást. A közigazgatási tevékenység egyes ágai más ágak rovására vannak ismertetve. Ilyen és egyéb hiányok azonban nem esőkkentik az egész mű nagyszabású voltát és a németek nem közönséges kitartására és energiájára vall, hogy még nyitva van az első városi kiállítás, s máris másodikról beszélnek, amelyben a most szerzett összes tapasztalatokat értékesíteni fogják.

S most álljunk meg egy percre és vonjuk le a német városok kiállításának tanulságait magunkra, a mi viszonyainkra.

Imponáló az, hogy a német szövetség annyi államának oly sok városa tevékenységét mennyire áthatja az egységesnemzeti szellem. Nemesak városaik kulturáját akarták a németek bemutatni, hanem nyomatékosan törekedtek arra, hogy külsőleg is kifejezést adja-

kormányhatósági jóváhagyás alá, — váratlanul kedvező és sürgős elintéztést nyert. A belügyminiszter ur ugyanis, — Heltay biz. tagtársunk közbenjárására kétszer 24 óra alatt nemcsak jóváhagyólag elintézte a közgyűlés határozatát, de azt újabb két nap alatt a fővárosnak le is küldötte. Erre már a tanácsbeliek is megemeberték magukat s telefonon rendelték el a szükséges munkálatok fogantatását az erélyéről ismeretes VIII. ker. előljáró urnál. Így aztán remény van rá, hogy ez a soká vajdó piac végre valahára a jövő hó elején megnyílik s ezzel a józsefvárosi polgárság egy hő óhaja teljesül.

(Konferenciák.) Több oldalról kifejezett óhajnak engedve, testületünk igazgatósága a választmányának előterjesztést teendő arra nézve, hogy testületünk tagjai és egyéb háztulajdonosok is a téli hónapok alatt hetenként egyszer konferenciákra meghívassanak, melyeken ügyesbajjaikat egymás közt megbeszélve, — a szükséges együttes intézkedéseket a testület kebelében megtehessek.

(Az Urs — Szilágyi-féle szabadalmazott vas árúbódék), melyek úgy köztisztasági és közegészségi, mint gazdasági szempontból is kiválóan ajánlatosak, a legközelebb megnyíló Teleky-téri nyílt piacon is lesznek elhelyezve. Ugy halljuk ugyanis, hogy több elarusító ily bódét szándékozik az új piac-téren fölláttatni s e célból már érintkezésbe is léptek az azok elkészítésére kizárólagos szabadalommal bíró Magyar-Belga fémgyár részvénytársasággal. A magunk részéről is a fenn előadott szempontokon kívül szépészeti tekintetből kívánatosnak tartjuk ezen bódéknak minél nagyobb számban való felállítását s csak helyeselni tudjuk azon eszmét, hogy egy, a közel jövőben alakítandó betét-társaság a szegényebb elarusítóknak is módot fog nyújtani arra, hogy bérlet útján is juthassanak ily bódék birtokába. Ezen tárgyira különben, — főleg annak közhasznára való tekintetből, — legközelebbi számaink egyikében visszatérünk.

(Jogi vita a poloskák miatt.) Mint a „Pesti Hírlap” írja, az ember nem is hinné, hogy mennyi sok gondot, kellemetlenséget okoztak két héten át ezek az apró állatok fizeszhet városatyának anélkül, hogy kénytelenek lettek volna közvetlenül érintkezni a baj okozóival.

A jogügyi bizottság egyik albizottsága hosszú idő óta fáradozik azon, hogy a mai rossz lakbérszabályrendeletet újjal pótolja.

A bizottság tagjai sok-sok pontot megszerkesztettek, mikor odáig jutottak, hogy döntsenek abban a kérdésben, vajjon mi történik akkor, ha a háztulajdonos poloskás lakást bocsát a bérlő rendelkezésére. Az eddigi törvényre vagy gyakorlatra nem támaszkodhatunk, mert valahányszor pörre került a sor, a bíróságok minden esetben másként határoztak, a szabályrendelet pedig egyáltalán nem intézkedett ebben az irányban.

Hosszú jogi vita után a bizottság abban állapodott meg, hogy az új rendelet értelmében a tulajdonos *teljesen tisztán, vagyis poloskamentesen tartozik a lakást a bérlő rendelkezésére bocsájtani.* Ha a lakás nem ilyen, akkor a bérlő a *tulajdonos költségére kifizetheti a lakást, amennyiben pedig ez lehetetlen, akkor kiköltözködhetik és a tulajdonos teljes kártérítéssel tartozik.* Viszont ugyancsak az új rendelet szerint a bérlő távozáskor tisztán tartozik átadni a lakást a tulajdonosnak. Ha ezt *nem teszi, a költségére tisztítják ki a lakást és az ebből származó károsodásért is a bérlő felelős.*

Így valamennyire tényleg mégis csak rendezve volna a kérdés, amely köztudomás szerint lépten-nyomon fölmerül. A jogtudós urak azonban egy fontos körülményt kifejeztettek tanakodás közben. Nem számítottak arra, hogy ez a törvény a papirosok megállhat, de nem úgy a gyakorlati életben. Ma már a budapesti házaknak több mint fele olyan, hogy az apró bogarak befészkeltek magukat *nemcsak a butorba,* hanem a vakolatba, sőt a téglák közé is, onnan pedig csak úgy lehet kipusztítani, ha lerombolják az egész régi épületet. Arra kell tehát még a bizottságnak megfelelnie, hogy milyen legyen az eljárás, ha a tulajdonos felületesen kitakarítva a lakást, adja át a bérlőnek, aki hetek után jön rá a bajra; vagy követelheti-e a tulajdonos, hogy a bérlő tisztán adja át a lakást, mikor abból a poloskát semmiféle irtószerezettel nem lehet kipusztítani. *)

*) Erre vonatkozólag egyik háztulajdonos tagtársunk azon észrevételt teszi, hogy hiába bontánák le a házakat, ha a poloskával teli butorok megmaradnának, miért radikálisan ezen is csak úgy lehetne segíteni, ha az ily butorokat máglyára raknák és fölgyújtánák. Egyebekben pedig ezen a lakbérszabály 11. §-ával kapcsolatos intézkedésekre nézve megjegyzi, hogy annak sem a bérbeadóra, sem a bérlőre nézve nem lenne üdvös volta, mert csak örökös perlekedésnek vetné meg az alapját. Ezért pedig ily újításra szükség nincs. S ebben t. tagtársunknak teljesen igazat adunk. *A szerkesztő.*

nak annak, hogy a német kultúra fókuszai teljes érdeklődéssel vannak egymással, hogy törekvéseik teljesen azonosak és ad ima ossa át vannak hatva az egységes német nemzeti szellemtől. És nem véletlen, hanem céltudatos az, hogy éppen a német városok kiállítása idejében leplezték le augusztus 30-án a drezdai Bismarck-szobrot. Ott áll a vaskancellár ércalakja, egészen alacsony talapzaton, sürgő-forgó németjei között, az üzleti forgalom és az emberi közlekedés legnagyobb forgatagában, mintha külön-külön mindenkihez szózatot intézne, aki ott elhalad és aki német, hogy: „Wir Deutsche fürchten Gott, sonst nichts in der Welt!” S míg a német lelkesen tekint az ércalakra és megérti intó szavát, az én magyar lelkem azon töpreng: ha a külön államokká széttagolt németiség eszelekvésben és munkájában annyira egységes tud lenni, mi végre a széthúzás, a sok visszavonás a mi sorainkban, akik pedig számban is oly kevesen vagyunk? Nemzeti szellemet és lelkesedést nem kell tanulnunk a németektől. De igenis *összetartást.* Hiszen ez a német nagyság titka.

Egy másik, felemelő tanulsága a németek városi kiállításának az, hogy a német városok ezt az alkalmat nem arra használták föl, hogy panaszkodjanak, maguknak az államokkal és

birodalommal szemben új jogokat és kedvezményeket követeljenek. Ellenkezőleg. Szövetkeztek a kiállításra a végből, hogy a kötelesegteljesítésben tanuljanak egymástól. Ilyen a haladó szellem, amely nem folyton jogot fürkész és kedvezményt keres, hanem *köteleseget* ismer és dolgozik. Hassa át ez a szellem a mi városainkat is.

A német közigazgatásra és önkormányzatra kettős haszonnal is jár a városi kiállítás. Egyfelől jótékony érintkezésbe hozta a közigazgatás szétszórta működő munkáit és a tapasztalatok és nézetek kicserélése útján a városi közigazgatás további fejlődésének élet-erős alapját rakta le. Másfelől közelebb hozta egymáshoz a közigazgatási szervezetet és a nagy közönséget. A nagy közönségnek módjában van érzékileg szemlélni a közigazgatás áldásos tevékenységét. A közigazgatási szervezet és a közönség bizalma egymás iránt és kölcsönhatása egymásra kétségtelenül jelentékeny tényezője a továbbhaladásnak.

Tanulság gyanánt azt állapítom meg, hogy a magyar közigazgatásra is vajmi jótékonyan hatna a szervezeti szövetkezés. De még sokkal jótékonyabb eredményeket érhetünk el, ha sikerül mennél alkalmasabb formákat találnunk, amelyek a *közigazgatást* a közönséggel, az *élettel* szervezeti összefüggésbe hozzák.

A (Hazai gázizzófény részvénytársaság) iránt, — melyről lapunk legutóbbi számában írtunk — testületünk tagjai között élénk érdeklődés mutatkozik s alapos a reményünk, hogy ezen kizárólag hazai gyártmányokat készítő vállalat részvényei többszörösen túl lesznek jegyezve. Kívánatos, hogy testületünk tagjai is minél többen jegyizzenek, ha csak egy-két részvényt is s ezzel is hozzájáruljanak, — pénzük gyümölcsöző elhelyezésén kívül — az osztrák gyár fiókja monopóliumának megtöréséhez s ép oly jó, de tetemesen olcsóbb magyar világító-testek bevezetéséhez.

(A hónapos szoba.) Az „E. U.” írja: A házak kapuairól tümedeznek a fehér cédulák. Akad azonban még bőven, s ez a körülmény jelzi, hogy több a hónapos szoba a lakónál. A hónapos szoba nemzetközi intézménye fővárosunkban nem mutat sajátságos vonásokat. Itt is szegény özvegyek, kisebb vállalkozók, s szerényebb módu családok adnak ki hónapos szobát, hogy maguk olcsóbban, gyakran ingyen lakhassanak; s cseléd nélkül vagy cseléddel bajlódnak, hogy a zsarnok vagy szeild szobaurak kielégítsék, s lehetőleg nyolc-tíz hónapra a lakásához kössék a szobauraknak meglehetősen vegyes közönségét. A diák és az egyetemi hallgató a hónapos szoba legmozgalmasabb lakója. A spekuláció ezért veszi számba a karácsonyi, husvéti szünetet és a nagy vakációt, a szoba árába körülbelül ez is bele van számítva, ha ugyan az itt is mutatkozó verseny nem nyomja le az árakat. Főbérlők és albérlők egyaránt panaszkodnak, hogy a lakásberek nem szállanak le; ezen még az építkezés csődje is alig segített, legfőkébb a harminc-negyven esztendő előtt épült házakban voltak kénytelenek a háziurak a bért, lelkük nagy keserűségére, leszállítani. A szobauri és szobaasszonyi rendszeren hiába keserűnk; az egyetemi hallgató lakása számára egyáltalán nem lehet más módrol gondoskodni; kisebbszerű konviktus-féle intézetek sem segíthetnek ezen a dolgon, amikor néhány ezer diák, ugyancsak néhány ezer nőttel fiatal-ember és agglegény elhelyezéséről van szó. Minden esetre boldogabb az a diák vagy agglegény, aki a fővárosban szülőinél helyezkedhetik el, vagy akinek saját otthona van. *Berlinben* a főbérlők már ráuntak a hónapos szobára, amely mindkét félre sok és javíthatatlan kellemetlenséggel jár. A német birodalom fővárosa háromszor akkora, mint Budapest, s mégis örökös a panasz, hogy amott állandóan fogy a hónapos szoba; tehát emelkedik az

Meggyőző módon bizonyítja be a német városi kiállítás azt, hogy a modern városrendezés sikerének nyitja a *technika* vívmányaiban van. A technikai tudományok annyira föllendültek, az ipar oly nagyot haladt, hogy amely város nem siet fölhasználni e vívmányokat, az hamarosan a visszafejlődés lejtőjére jut. Éppen ezért tagadhatlan igazság, hogy egy város sohasem lehet egészen készen. Éppen az mutatja egy város életerejét, hogy ott folyton építenek, köveznek, esatornáznak, sineket raknak. Holt város az már és nem fejlődés képes, amely azt tartja magáról, hogy kész. Szívleljék meg mindezt a mi városaink is.

A magyar közéletet is foglalkoztatják a városfejlesztés nagy problémái. A most mult évtizedekben extenzíve helyrehoztuk századok mulasztásait. Most már az intenzív fejlesztésen kell dolgoznunk. Városaink nagy része még csak elején van ennek a munkának. A városrendezés legvitálisabb kérdései még alig vannak egynéhány városunkban többé-kevésbé jól megoldva. Jól teszik tehát azok, akik tényező városaink közigazgatási és önkormányzati életében, ha megismerkednek a német városi kiállítás tanulságaival és értékesítik belőlük azt, ami a mi viszonyaink között is üdvös és fölhasználható.

Házgondnoki és házfelügyelői állást keresők legelőnyösebben hirdethetnek a „HÁZTULAJDONOS”-ban.

ára, ami Berlinben főleg az egyetemi hallgatókra nagy csapás. A szálló-rendszer itt sem tud úgy meghonosodni, mint *Párisban*, ahol e tekintetben meglehetősen virágzó az állapot. Ugyanerre a célra *Londonban* is vannak kitűnő szállók, sőt olyanok is, amelyekben a lakó jól étkezik, mert itálra nincs kényszerítve; sőt külön úgynevezett *temperánc-hotelek* is vannak, amelyek egyáltalán nem váltják meg az Angliában módfelelt drága italmérő jogot, s így lakóiknak vagy vendégeiknek szeszest itallal sem szolgálhatnak. Nálunk is lehetne e célra nagyszabású épületet emelni. Az első emeleten angol kényelemmel felszerelt garzon-lakások volnának, a második emeleten szerényebbek; a harmadikon egy-szoba-rendszer volna behozva; míg a földszinten nagy vendéglő és kávéház volna berendezve. Fegyelmezett szolgánép állana rendelkezésre, s a házi rendnek sem kellene szigorubbna lenni, mint akármelyik bérházban vagy például az Eötvös-kollégiumban. Ennek az eszmének megvalósításához persze merészebb vállalkozású tőke kellene. Fővárosunknak ez a háza olyan különleges intézménye volna, amelyet irigyeinek tőle a világ összes egyetemi városai. S talán Berlin megelőz bennünket vele, mert ottan, mint említettük, a kis lakásoknak szaporodásával kevesbedik a hónapos szobák száma, s a kitarító és vállalkozó németeket nem kell arra tanítani, hogy ilyen házakat alapítsanak.

Ideiglenesen felelős szerkesztő:

Simonovics Béla, ügyv. igazgató.

Laptulajdonos:

Budapest-Székesfővárosi Háztulajdonosok Testülete

Hirdetések.

Házmesteri állást keres jó bizonyítványokkal rendelkező, gyermektelen házaspár; jelenleg is házfelügyelő és egy fővárosi napilap főszerkesztője. Cím a kiadóhivatalban.

Házgondnoki állást elfogad nős, magánhivatalnok. Biztosítékkal rendelkezik.

Tisztességes gyermektelen házaspár házmesteri állást keres; ilyen minőségben már 14 év óta volt alkalmazva; ügyes kertész. Szükség esetén biztosítékkal rendelkezik. Cím: Nagy János, VII., Hermina-ut 19.

Házmesteri állást keres megbízható egyén, nős, szükség esetén 300 kor. biztosítékkal rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban.

Házgondnokságot elfogad hivatalnok, ki e téren már jártas. Cím a kiadóhivatalban.

Kiadó lakások.

Mint ezt külön körözvényünkben t. tagtársainknak tudomására hoztuk, ez úton is van szerencsénk értesíteni, hogy testületünk tagjainak lakáshirdetéseit — amennyiben ezt a lap terjedelme megengedi — díjtalanul fogjuk közölni. Ily hirdetések minden hó 10-éig és 25-éig hivatalos helyiségünkbe (VIII. Sándor-utca 16. sz.) beküldendők. Egyben arra kérjük t. tagtársainkat, hogy a mennyiben a hirdetett helyiségeket időközben kiadnak, ezt haladéktalanul levelezőlap útján vagy személyesen tudunkra adják, hogy így a céltalan további hirdetésnek és lakást kereső közönség megtévesztésének elejét vegyék.

A cs. és királyi családalapítványi bérpalotában Kigyó-tér 1. szám több üzlethelyiség kiadó. Bővebbet a házmesternél vagy a megbízott házkezelőnél: Grassl Hugó cs. és kir. főtisztartónál Ráckeve, vagy Budapest, IV. ker., Kigyó-tér 1. szám alatt.

I. kerületben a Döbrentei-téren, az Eskütéri hid átellenében ujonnan épülő palotaszzerű házban a legnagyobb kényelemmel berendezendő 3, 4, 5 szobás urasági lakások kiadók, ugyszintén müterem és üzlethelyiségek, továbbá igen alkalmas, elegáns vendéglő-helyiség. Bővebbet a helyszínen vagy Strausz háztulajdonosnál VI., Hajós-utca 12.

VIII. kerületben. Losonci-utca 3. szám, 1 nagy üzlethelyiség irodával, külön udvarral, mely eddig asztalosműhelynek szolgált, és nagy pinceraktár novemberre kiadó. Ugyanott lakás is kapható.

1. Két egymásba nyíló utcai szoba, amelynek mindegyikét azonban külön kijáratral is lehet használni; így ezek mellékhelyiségei. 2. Egy nyolc nyílásos raktár, mely két utcára terjed, van benne vízvezeték és gáz, úgy irodahelyiség. VI. ker. Hajós-utca 29. szám.

Kiadó Szövetség-utca 28/a sz. a. azonnal egy szép üzlethelyiség, valamint raktár. — Egy elsőemeleti 2 szobás lakás, valamint egy földszinten levő 2 utcai, 1 udvari szoba, fürdőszoba stb. hozzátartozó mellékhelyiségekkel együtt november 1-re kiadók.

V. kerületben, Solyom-utca 22. sz. a. földszint 2 udvari szoba, konyha, kloset 460 K. 1 udvari szoba, konyha, éléskamra 260 K. II. emeleten 2 udvari szoba, konyha, éléskamra és kloset 480 K. II. em. ugyanaz 460 K.

VII. kerületben, Dob-u. 97. sz. a. I. emeleten 3 nagy utcai szoba, előszoba, konyha, éléskamra, fürdőszoba és kloset 1040 K. II. emeleten ugyanaz 940 K. II. emeleten 2 nagy utcai szoba, konyha, éléskamra és kloset 600 K. II. em. 1 nagy utcai szoba és konyha 380 K.

VII., Kis-zugló, Komócsy-utca 24. számú házban kiadó 2 szoba, konyha, két 1 szoba és konyhás lakás és szép kitéglázott pince. Két lakáshoz van éléskamra is szép, széles verandával. Az egész ház 300 négyszögűl szép kerttel. Esetleg szabad kézből eladó. Bővebbet VII., Szív-u. 33. Kály János, háztulajdonos.

V. ker., Zoltán-utca 7. és 9. szám alatt kiadó azonnal: 3 utcai-, 1 udvari-, eseléd-, elő-, fürdőszoba, konyha és kamrából álló lakás 1600 K évi bérért, több bolt és pincehelyiség buzraktárnak is. Folyó év november hó elsejére kiadó: 3 utcai-, 1 udvari-, eseléd-, elő-, fürdőszoba, konyha és kamrából álló lakás 1400 K, 2 szoba és 3 szobából álló udvari lakások, elő-, eseléd-szoba, konyha és kamrából álló lakások 640 K évi bérért.

VIII. ker., Tavaszmező-utca 19. sz. alatt folyó év november hó 1-ére kiadó: 2 utcai-, egy nagy elő-, fürdő-, eseléd-szoba, konyha és kamrából álló lakás 840 K évi bérért, 3 utcai-, egy elő-, egy fürdő-, eseléd-szoba, konyha- és kamrából álló lakás 900 K évi bérért, valamint több egy szoba (udvari és utcai), konyhából álló lakások 320-400 koronáig (bolt), azonnal kiadók több bolt és pincehelyiségek, alkalmasak buzraktározásra is.

IX. ker., Ferenc-körút 10. sz. alatt kiadó november hó 1-ére: 2 udvari szoba, konyha és kamrából álló lakások 440-480 K évi bérért, 1 udvari szoba, konyha és kamrából álló lakások 300-360 K évi bérért, valamint egy bolthelyiség szobával 800 K évi bérért.

IX. ker., Gróf Haller-utca 22. szám alatt kiadók azonnal többféle bolthelyiségek, alkalmasak terményraktározásra is, valamint november hó 1-ére egy szoba- és konyhából álló lakások 260-340 K. évi bérért.

Két lakás: egy első emeleti 2 szobás, valamint egy földszinten levő 2 utcai, 1 udvari szoba, fürdőszoba stb. hozzátartozó mellékhelyiségekkel november 1-ére kiadók. Egy szép üzlethelyiség valamint raktár azonnal kiadók. VII. Szövetség-utca 28/a.

VIII. Bérkocsis-utca 19. sz. alatt a III. emeleten 4 utcai, 1 udvari szoba, elő-, fürdőszoba stb. 1300 K évi bérért november 1-ére kiadó.

VII. Nefelejts-utca 58. sz. alatt folyó évi november hó 1-ére kiadó I. emeleten nagy erkélyes 3 utcai szobás lakás (2 ablakosak), eseléd-, fürdő-, előszoba, konyha, kamra, stb. Valamint 2 szobás udvari lakás, előszoba, konyha, kamra stb. III. emeleten 2 szobás udvari lakás előszoba, konyha, kamra stb.

Kiadó egy bolthelyiség és egy butorozatlan szoba IX. Ferenc-József-rakpart 9. sz.

Kiadó Kazinczy-utca 6/a alatt több utcai és udvari lakás november 1-ére.

Egy kisebb bolthelyiség VIII. Bérkocsis- és Német-utca sarkán a vásáresarnok közelében november 1-ére kiadó, 400 K évi bérért. Bővebbet: Bérkocsis-utca 21. házmesternél.

Hungária-út 41. sz. alatt 1 egyszobás és 1 kétszobás lakás 1904. évi májusig kiadó. Az első 120, a második 160 K bérért. Bővebb felvilágosítást a helyszínen vagy I., Svábhegy Léderer-telepen nyerhetni.

Budapest. Nyomatott Wodianer F. és Fianál.

Herczog Manó

épület- és műbádogos, légszesz- vízvezeték- és electrotechnikai czikkek szerelője

Budapest,
VII., Izabella-utca 11 sz.
(a Magyar színház átellenében.)

Elvállal

bádogos munkát, vízvezeték, csatornázás, légszesz-világítás és electrotechnikai czikkek berendezését a legolcsóbb árak mellett.

Hazai ipar!
Vászon- és asztalnemű-gyárosok
Ajánljuk hírneves gyártmányainkat.
Minden darab gyártásunkból származó árut
alant lévő védjegyekkel látjuk el.
Wein Károly és Társai
Budapest, Koronahéreg-utca 8.
Főraktár:
Harris-bazár épület.
VALÓDI SZEPESSEGI
ECHT ZIPFEN

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen, minden szakismeret nélkül.
Küldje be címét „U. 116.” jellege alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Mercur” Mannheim, Meerfeldstr.**

Szénsavfürdők,

melyek magánházakban is könnyen berendezhetők.

Feltűnést keltő gyógyeredmenyek.

Prospectusokkal ingyen és bérmentve szolgálunk.

DR. WAGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság
Budapest, IX., Tinódy-utca 3., Mester-u sark.

Zaubauer Ferencz

távírda, telefon- és villámhárító építő-intézet
Budapest, V. ker., József-tér 13. szám.

Néhány általam végzett munka:
Margitszigeti kezelőség, Magy. kir. miniszter elnök
ség, magy. kir. vallás- és közoktatási miniszteri um
nagyemelt, gróf Károlyi Gyula, gróf Károlyi Sándor,
gróf Károlyi Tibor, gróf Károlyi László, Andrássy Géza,
gróf Festetics Pál, gróf Tisza István, gróf Zichy Ferenc,
Pálffy grófné, Königsberg grófné, Odaschalchi heregnő,
Erzsébet Sanatorium, Esztergomi bazilika, Lipótvárosi bazilika,
Hazai takerékpár, Földhitel-intézet, József-műgyetem, stb.